

Magyar népmesék (részletek)

Arany László

Arany László
Magyar népmesék
(részletek)

Forrás: <http://mek.oszk.hu/00500/00598/00598.htm>

A vadgalamb és a szarka

Tudod-e, miért nem ért a vadgalamb a fészekcsináláshoz, miért rak olyan hitvány fészket, mely csak néhány szál száraz ágból van összetákolva? Elmondom én.

A vadgalamb a szarkát kérte meg, hogy tanítsa meg őt a fészekrakásra, mert ebben a szarka igen nagy mester, s olyan fészket tud csinálni, hogy ahhoz a héja, ölyv hozzá nem fér. A szarka szívesen elvállalta a tanítást, s fészekrakás közben, míg egy-egy gallyat helyére illesztett, mindig mondogatta a maga módján:

– Csak így, csak így! Csak így, csak így!

A vadgalamb erre mindig azt felelte:

– Tűdom, tűdom, tűdom!

A szarka elhallgatta azt egy darabig, de utoljára megharagudott.

– Ha tudod, csináld! – s otthagya a fészket fele munkájában.

A vadgalamb aztán azóta sem tudott ebből a mesterségből többet megtanulni.

A farkastanya

Egyszer volt, hol nem volt, még az Óperencián is túl volt, volt egy tojás. Ez a tojás megindult világra. Görgött, görgött, egyszer előtalált egy rucát.

Azt kérdi tőle a ruca:

– Hová mégy, tojás koma?

– Megyek világra.

– Én is megyek, menjünk együtt.

Mennek, mendegélnek, előtalálnak egy kakast.

– Hová mentek, ruca koma?

– Megyünk világra.

– Én is megyek, menjünk együtt.

Megint mennek, mendegélnek, előtalálnak egy varrótút.

– Hová mentek, kakas koma?

Megyünk világra.

– Én is megyek, menjünk együtt.

Megint mennek, mendegélnek, előtalálnak egy rákot.

– Hová mentek, tú koma?

– Megyünk világra.

– Én is megyek, menjünk együtt.

Megint mennek, mendegélnek, előtalálnak egy lovat, végre pedig egy ökröt.

Mentek aztán, mendegéltek, egyszer rájuk esteledett. Ott volt egy kis ház, abba bementek. Ki-ki lefeküdt a maga helyére. A tojás belefeküdt a tüzes hamuba. A ruca meg a kakas felültek a kandalló tetejére. A rák belemászott egy dézsa vízbe. A tú a törülközőbe szűrődött belé. A ló lefeküdt a ház közepére, az ökör meg a pitvarba.

Egyszer jön ám haza a tizenkét farkas, akiké a kis ház volt. A legöregebb még messziről elkezdett kiabálni:

– Phú, phú, de idegen szagot érzek! Ki mer bemenni?

Volt köztük egy hányaveti, az azt mondta, hogy ő bemegegy, ha ezer ördög van is odabent, nem félek én semmitől.

Be is ment. Hogy az övék volt a ház, egészen tudta a dörgést, mi hol áll. Legelőször is a kandalló tetején kereste a gyújtófát, hogy majd mécset gyújt, de a kakas meg a ruca elkezdtek lármázni, akkor belenyúlt a hamuba, hogy majd parazsat keres, de a tojás elpukkant, szaladt a dézsához mosakodni, ott meg a rák csípte meg ollójával, azután szaladt a törülközőhöz, ott meg a tú

szúrta meg, nagy ijedten a ház közepére ugrik, ott a ló rúgja oldalba, amint szaladt kifelé, az ökör is nekiesett, felkapta a szarvára, az udvar közepére lökte.

Erre elkezdett ordítani, mint a fába esett féreg, szaladt a többi farkasokhoz.

– Jaj, fussunk, fussunk! Égszakadás! Földindulás! Valamennyi ördög, mind odabent van.

*Nyúlok a hamuba,
Meglőnek puskával.
Szaladok dézsához,
Mevágnak ollóval.
Kapkodok kendőhöz,
Banya szúr tűjével.
Futok ajtó mellé,
Kilöknek lapáttal.
Szaladok pitvarba,
Vesznek vasvillára!
Egy kiált: Hep-hep-hep!
Más ordít: Add feljebb!
Akkor nagyot estem,
Bezzeg jaj volt nekem.*

Akkor nekiindultak, még most is szaladnak, ha meg nem álltak.

A kóró és a kis madár

Egyszer volt, hol nem volt, volt a világon egy kis madár. Ez a kis madár egyszer nagyon megunta magát, rászállt egy kóróra.

– Kis kóró, ringass engemet!

– Nem ringatom biz én senki kis madarát!

A kis madár megharagudott, elrepült onnan. Amint ment, mendegélt, talált egy kecskét.

– Kecske, rágd el a kórót!

Kecske nem ment kóró-rágni, a kóró mégse ringatta a kis madarat.

Megint ment, mendegélt a kis madár, talált egy farkast.

– Farkas, edd meg a kecskét!

Farkas nem ment kecske-enni, kecske nem ment kóró-rágni, kóró mégse ringatta a kis madarat.

Megint ment, mendegélt a kis madár, talált egy falut.

– Falu, kergesd el a farkast!

Falu nem ment farkas-kergetni, farkas nem ment kecske-enni, kecske nem ment kóró-rágni, kóró mégse ringatta a kis madarat.

Megint ment, mendegélt a kis madár, talált egy tüzet.

– Tűz, égesd meg a falut!

Tűz nem ment falu-égetni, falu nem ment farkas-kergetni, farkas nem ment kecske-enni, kecske nem ment kóró-rágni, kóró mégse ringatta a kis madarat.

Megint ment, mendegélt a kis madár, talált egy vizet.

– Víz, oltsd el a tüzet!

Víz nem ment tüzet oltani, tűz nem ment falu-égetni, falu nem ment farkas-kergetni, farkas nem ment kecske-enni, kecske nem ment kóró-rágni, kóró mégse ringatta a kis madarat.

Megint ment, mendegélt a kis madár, talált egy bikát.

– Bika, idd fel a vizet!

Bika nem ment vizet inni, víz nem ment tüzet oltani, tűz nem ment falu-égetni, falu nem ment farkas-kergetni, farkas nem ment kecske-enni, kecske nem ment kóró-rágni, kóró mégse ringatta a kis madarat.

Megint ment, mendegélt a kis madár, talált egy furkót.

– Furkó, üsd agyon a bikát!

Furkó nem ment bika-ütni, bika nem ment vizet inni, víz nem ment tüzet oltani, tűz nem ment falu-égetni, falu nem ment farkas-kergetni, farkas nem

ment kecske-enni, kecske nem ment kóró-rágni, kóró mégse ringatta a kis madarat.

Megint ment, mendegélt a kis madár, talált egy férget.

– Féreg, fúrd ki a furkót!

Féreg nem ment furkót fúrni, furkó nem ment bika-ütni, bika nem ment vizet inni, víz nem ment tüzet oltani, tűz nem ment falu-égetni, falu nem ment farkas-kergetni, farkas nem ment kecske-enni, kecske nem ment kóró-rágni, kóró mégse ringatta a kis madarat.

Megint ment, mendegélt a kis madár, talált egy kakast.

– Kakas, kapd fel a férget!

Szalad a kakas, kapja a férget; szalad a féreg, fúrja a furkót; szalad a furkó, üti a bikát; szalad a bika, issza a vizet; szalad a víz, oltja a tüzet; szalad a tűz, égeti a falut; szalad a falu, kergeti a farkast; szalad a farkas, eszi a kecskét; szalad a kecske, rágja a kórót; a kóró bezzeg ringatta a kis madarat.

Ha még akkor se ringatta volna, az én mesém is tovább tartott volna.

Farkas-barkas

Volt a világon egy kis tyúk, csak ott kapargált, csak ott kapargált a szeméten. Egyszer a szomszéd fia áthajított egy kis követ, egyenesen a kis tyúk fejére esett. Megijedt a kis tyúk, szaladt, szaladt, mindig ezt kiabálta: “Fussunk, fussunk, égszakadás, földindulás!” Amint szaladt, előtalált egy kis kakast. Azt kérdezi a kis kakas:

- Hová szaladsz, kis tyúk koma?
- Jaj, fussunk, fussunk, égszakadás, földindulás!
- Honnan tudod?
- Fejemen történt.
- No hát fussunk, én is futok.

Futottak, futottak, előtaláltak egy nyulat. Kérdezi a nyúl:

- Hová szaladtok, kakas koma?
- Jaj, fussunk, fussunk, égszakadás, földindulás!
- Honnan tudod?
- Tyúk komától.
- Hát tyúk koma?
- Fején történt.
- No hát fussunk, én is futok.

Megint futottak, előtaláltak egy őzet. Kérdezi az őz:

- Hová szaladtok, nyúl koma?
- Jaj, fussunk, fussunk, égszakadás, földindulás!
- Honnan tudod?
- Kakas komától.
- Hát kakas koma?
- Tyúk komától.
- Hát tyúk koma?
- Fején történt.
- No hát fussunk, én is futok.

Megint futottak, előtaláltak egy rókát. Kérdezi a róka:

- Hová szaladtok, őz koma?
- Jaj, fussunk, fussunk, égszakadás, földindulás!
- Honnan tudod?
- Nyúl komától.
- Hát nyúl koma?
- Kakas komától.

– Hát kakas koma?
– Tyúk komától.
– Hát tyúk koma?
– Fején történt.
– No hát fussunk, én is futok.
Futottak, futottak, előtaláltak egy farkast. Kérdezi a farkas:

– Hová futtok, róka koma?
– Jaj, fussunk, fussunk, égszakadás, földindulás!
– Honnan tudod?
– Őz komától.
– Hát őz koma?
– Nyúl komától.
– Hát nyúl koma?
– Kakas komától.
– Hát kakas koma?
– Tyúk komától.
– Hát tyúk koma?
– Fején történt.
– No hát fussunk, én is futok.

Futottak, futottak, mindig csak ezt kiabálták: “Jaj, fussunk, fussunk, égszakadás, földindulás!” Már rájok is esteledett, de azért ők csak futottak. Egyszer egy verembe estek. Mit csináljanak, mit csináljanak? Hogy menjenek ki? Már nagyon éhesek voltak. Egyszer azt mondja a farkas:

– No, barátaim, komáim! Már most mit csináljunk? Nagyon is ehetnénk, ha ez soká így tart, mindnyájan eldöglünk. Hanem gondoltam én egyet. Számláljuk el mindnyájunk nevét, akié a legcsúnyább lesz, azt együk meg.

Ráálltak mindnyájan. Elkezdte a farkas:

– Farkas-barkas jaj be szép, róka-bóka az is szép, özöm-bözöm az is szép, nyúlom-búloom az is szép, kakas-bakas az is szép, tyúkom-búkom jaj be rút!

Szétszaggatták a kis tyúkot, meg is ették hamarjában. De biz az még a fél fogukra se volt elég. Megint elkezdte a farkas:

– Farkas-barkas jaj be szép, róka-bóka az is szép, özöm-bözöm az is szép, nyúlom-búloom az is szép, kakas-bakas jaj be rút!

Szétszaggatták a kakast is, meg is érték vele akkor nap. Hanem bizony másnap megéheztek. Megint elkezdte a farkas:

– Farkas-barkas jaj be szép, róka-bóka az is szép, özöm-bözöm az is

szép, nyúlom-búloom jaj be rút!

Megették a kis nyulat is; az is elég volt egy napra. De másnapra megéheztek. Megint elkezdte a farkas:

– Farkas-barkas jaj be szép, róka-bóka az is szép, özöm-bözöm jaj be rút!

Szétépték az őzet is; az már elég volt vagy két napra. De biz utoljára az is elfogyott. Megint nagyon megéheztek. Egyszer azt mondja a farkas a rókának:

– Nos, róka pajtás, mármost nincs mit enni. Hanem vagy én eszlek meg, vagy te engem. Azért hát birkózzunk meg, nézzük, melyik lesz a győztes, a ravaszság-e vagy az erősség.

Megbirkóztak; a farkas lett a győztes, megölte a rókát. Már ezzel megérte egy hétig is. Hanem akkor ez is elfogyott. Megint megéhezett a farkas. Mit csináljon nagy kínjában? Elkezdett ordítani, amint a torkán kifért. Éppen vadászok jártak arra, észrevették, agyonlőtték, a bőréből bundát csináltak, még most is viselik, ha el nem nyűtték.

A kis malac és a farkasok

Volt a világon egy kis malac, annak volt egy kis háza egy nagy rengeteg erdő közepén. Egyszer, amint ebben a kis házban főzögetett magának, odamegy egy nagy, ordas farkas, beszél az ajtón:

- Eressz be, kedves malackám, nagyon hideg van idekint, fázom.
- Nem eresztelek biz én, mert megeszel.
- Ereszd be hát legalább az egyik hátulsó lábam.

A kis malac beeresztette az egyik hátulsó lábát. Hanem alattomban odatett egy nagy fazék vizet a tűzhöz.

Kicsi idő múlva megint megszólalt a farkas:

- Ugyan, kedves kis malackám, ereszd be a másik hátulsó lábam is.

A kis malac beeresztette azt is. De a farkas azzal se érte be, hanem egy kis idő múlva megint beszólott:

- Kedves kis malackám, ereszd be a két első lábam is.

A kis malac beeresztette a két első lábát is; de a farkasnak az se volt elég, megint megszólalt:

– Édes-kedves kis malackám, eressz be már egészen, majd meglásd, egy ujjal se nyúlok hozzád.

Erre a kis malac egy zsákot szépen odatett a nyíláshoz, hogy amint a farkas jön háttal befelé, egyenesen abba menjen be. Azzal beeresztette. A farkas csakugyan a zsákba farolt be. A kis malac se volt rest, hirtelen bekötötte a zsák száját, lekapta a tűzről a nagy fazék forró vizet, leforrázta vele a farkast, azután hirtelen felmászott egy nagy fára. A farkas egy darabig ordított, mert a forró víz úgy levitte a szőrét, hogy egy szál se maradt rajta. Azután addig hánytá-vetette magát, míg utoljára kiódzott a zsák szája. Kibújt belőle, szaladt egyenesen segítséget hozni. Vissza is jött nemsokára vagy tizedmagával. Elkezdtek keresni a kis malacot. Addig-addig keresték, míg valamelyik csakugyan meglátta a fa tetején.

Odamentek a fa alá, elkezdtek tanakodni, hogy mitévők legyenek, mi módon fogják meg a kis malacot. Mert egyik se tudott a fára felmászni. Nagy sokára aztán arra határozták, hogy egymás hátára állanak mindnyájan; mint a lédeci birákok, úgy aztán a legfelső majd csak eléri. El is kezdtek egymás hátára felmászni. A kopasz maradt legalól, mert félt feljebb menni. Így hát a többi mind az ő hátán volt.

Már olyan magasan voltak, hogy csak egyetlenegy hibázott. Az az egy is elkezdett már mászni. Akkor a kis malac hirtelen elkiáltotta magát:

– Forró vizet a kopasznak!

A kopasz megijedt, kiugrott a többi alól; a sok farkas mind lepotyogott; kinek lába, kinek nyaka tört ki, a kopasz meg úgy elszaladt, hogy sose látták többet.

A kis malac szépen leszállott a fáról, hazament, többet felé se mertek menni a háza tájékának a farkasok.

A kakaska és a jércike

Hol volt, hol nem volt, volt a világon egy kis kakaska meg egy jércike; amint ott kapargáltak a szemétdombon, megtalálta a jércike egy szem kökényt, el akarta nyelni, megakadt a torkán, elkezdett fulladozni, kérte a kakaskát:

– Eredj, kakaskám, hozz a kúttól vizet, mert mindjárt megfúlok a kökénytől.

Elment a kakas a kúthoz.

– Kút! Adjál nekem vizet, vizet viszem pityikének, mert mindjárt megfullad a kökénytől.

– Nem adok biz én, míg nekem a fától zöld gallyat nem hozol.

Elment a kakaska a fához.

– Fa! Adjál nekem zöld gallyat, zöld gallyat adom kútnak, kút ad nekem vizet, vizet viszem pityikének, mert mindjárt megfullad a kökénytől.

– Bizony nem adok én – felel neki a fa -, míg nekem a szép leánytól koszorút nem hozol.

Elment a kakaska a szép leányhoz.

– Szép leány! Adjál nekem koszorút, koszorút adom fának, fa ad nekem zöld ágat, zöld ágat viszem kútnak, kút ad nekem vizet, vizet viszem pityikének, pityike mindjárt megfullad a kökénytől.

– Bizony nem adok én, míg nekem a vargától cipőt nem hozol.

Elment a kakaska a vargához.

– Varga! Adjál nekem cipőt, cipőt viszem szép leánynak, szép leány ad érte koszorút, koszorút viszem fának, fa ad érte ágat, ágat viszem kútnak, kút ad nekem vizet, vizet viszem pityikének, mert mindjárt megfullad a kökénytől.

– Nem adok addig, míg nekem a molnártól csirizt nem hozol.

Elment a kakaska a molnárhoz.

– Molnár! Adjál nekem csirizt, csirizt adom vargának, varga ad nekem cipőt, cipőt adom szép leánynak, szép leány ad nekem koszorút, koszorút adom fának, fa ad nekem ágat, ágat viszem kútnak, kút ad nekem vizet, vizet viszem pityikének, mert mindjárt megfullad a kökénytől.

– Nem adok addig, míg nekem a disznótól hájat nem hozol.

Elment a kakaska a disznóhoz.

– Disznó! Adjál nekem hájat, hájat viszem molnárnak, molnár ad nekem csirizt, csirizt viszem vargának, varga ad nekem cipőt, cipőt viszem szép leánynak, szép leány ad nekem koszorút, koszorút viszem fának, fa ad érte

ágot, ágot viszem kútnak, kút ad nekem vizet, vizet viszem pityikének, pityike mindjárt megfullad a kökénytől.

– Nem adok biz én, míg a szolgától moslékot nem hozol.

Elment a kakaska a szolgálóhoz.

– Szolgáló! Adjál nekem moslékot, moslékot viszem disznónak, disznó ad érte hájat, hájat viszem molnárnak, molnár ad érte csirizt, csirizt viszem vargának, varga ad érte cipőt, cipőt viszem szép leánynak, szép leány ad érte koszorút, koszorút viszem fának, fa ad érte ágot, ágot viszem kútnak, kút ad érte vizet, vizet viszem pityikének, pityike mindjárt megfullad a kökénytől.

A szolgáló adott neki moslékot, moslékot vitte disznónak, disznó adott neki hájat, hájat vitte molnárnak, molnár adott neki csirizt, csirizt vitte vargának, varga adott neki cipőt, cipőt vitte szép leánynak, szép leány adott neki koszorút, koszorút vitte fának, fa adott neki ágot, ágot vitte kútnak, kút adott neki vizet, vizet vitte pityikének, de a pityike már akkorra megfulladt a kökénytől.

Ha a pityike meg nem fulladt volna, az én mesém is tovább tartott volna.

Miért haragszik a disznó a kutyára, a kutya a macskára, a macska az egérre?

A disznó egyszer kapott valami kutyabőrös írást, szabadságlevelet. Őrizte, mint a szeme fényét, éjjel-nappal magával hordta; egyszer azonban el kellett neki menni messzi útra, nem vihette el a szabadságlevelet.

Gondolkozott rajta, mit csináljon vele, utoljára is arra határozta, hogy odaadja legjobb komájának, a kutyának, majd megőrzi az, míg ő oda jár. Őrizte is a kutya hűségesen jó ideig, de egyszer neki is dolga akadt, neki is el kellett menni. Az írással mit volt mit tenni? Nem volt más ismerőse a macskánál, annak adta oda őrizni. Egy ideig őrizte is a macska, de biz ő hamar megunt, szeretett volna egy kicsit átmenni beszélgetni a szomszédba.

Gondolkozott rajta, hova tegye az írást. Már nem volt senki, akire bízhatta volna; kapta magát, felvitte a padlásra, eldugta a gerincgerenda mellé, azzal mint akinek rendben van a szénája, átment a szomszédba.

Estefelé hazament, kereste az írást, de biz azt egészen összerágták az egerek. Mikor a kutya hazament, nem tudott vele beszámolni, se aztán a kutya a disznónak.

Ettől az időtől sohase tudott a disznó jó szemmel nézni a kutyára, se a kutya a macskára, se a macska az egérre.

Tartalomjegyzék

A vadgalamb és a szarka	3
A farkastanya	4
A kóró és a kis madár	6
Farkas-barkas	8
A kis malac és a farkasok	11
A kakaska és a jércike	13
Miért haragszik a disznó a kutyára, a kutya a macskára, a macska az egérre?	15